Rudá armáda v Šumicích zanechala selský vůz

30. dubna 1945 byly osvobozeny Šumice. Krátce nato, 4. května, dorazila do naší obce posádka Rudé armády o síle asi 200 vojáků i s těžkou technikou.

Vojáci si zřídili štáb ve škole. Požadovali přízemí, aby vojáci nemuseli chodit po schodech. Ve škole měli také kuchyň, ošetřovnu, prádelnu, odvšivovací stanici a také tam vojáci museli docházet na pravidelná politická školení mužstva a čtení sovětských tiskovin. Měli dost tabáku, na školním dvoře byla zřízena „kurilka“ neboli kuřárna – sud s vodou obklopený lavičkami. Nedopalky házeli do vody nebo jen tak na zem. Šumičtí kluci je sbírali, tabák sušili a čile s ním obchodovali. Do školy muselo přicházet na směny také pět děvčat na úklid a pomoc v kuchyni.

Velitel posádky spolu se starostou obešli ve vsi všechna stavení a určili podle možností, kolik vojáků bude ubytováno v jednotlivých domácnostech, dle možností jednotlivých rodin. Vojáci se v rodinách rychle zabydleli, byli šťastní – válka se chýlila ke konci a pro ně už vlastně skončila. Život v osvobozené obci si maximálně užívali. Chodili chytat ryby i granátem, což jim bylo později zakázáno. Učili se jezdit na kole. Na hřišti se učili hrát fotbal. Jejich obnažená těla ukazovala, jak jsou všichni vyzáblí, samá jizva a popáleniny. Jeden staršina měl pásku přes oko, ohněm zohavenou část obličeje a popálenou hlavu. Jiný z velitelů byl bez ruky a těžko se pohyboval o holi. Do školy museli docházet na jídlo, ráno měli černou kávu, černý chléb natřený margarínem a marmeládou z řepy, na oběd nějaký boršč, fazole, luštěniny, těstoviny. Ti šťastní, kteří bydleli v rodinách, jídlo sice vyfasovali, ale šup s ním ve staveních, kde bydleli, slepicím nebo prasatům. Jako první seděli u stolu a čekali, co hospodyně navařila. Milovali vajíčka se špekem a hlavně maso, kterého se jim zřejmě nedostávalo. A když byly napečeny buchty nebo vdolečky, byli ochotni selkám cokoli opravit – pokažený mlýnek, zámek u dveří… Byli řemeslně velmi zruční, obzvlášť šoféři rádi chodili do šumických kováren a pozorovali práci kovářů; milovali koně. Obdivovali taky šumické mlýny a práci mlynářů. Sedlákům pomáhali s první senosečí a vyvézt hnůj na pole.

Byli vděční za civilní košili či čisté prádlo. Jejich majetek byl velmi skromný: bagančata s onucemi, lehká rubáška s řadou vyznamenání, na hlavě lodička. Tlumok, v něm plášť, deka, helma, polní láhev, lopatka, tabatěrka, pár stokrát prohlédnutých fotek z domova v celuloidu. Někteří rudoarmějci měli neustále fialový jazyk, jak psali adresy na pytle inkoustovou tužkou. Rudá armáda neměla pravidelné zásobování, žila často z toho, co na dobytých územích ukořistila – jak potraviny, tak i různý materiál. Každý z vojáků měl 2-3 hodinky. Co do pytlů zašívali a jaký kontraband, který měli uskladněný na nákladních autech pod plachtou, šel polní poštou, se už nedozvíme. Bylo i mnoho vojáků, kteří jen tak posedávali v zahradách, hráli na foukací harmoniku tesklivé písně. Na dopisy, které posílali domů, nikdo nereagoval, asi věděli, že doma je nikdo nečeká, jen spálená zem. Z dnešního pohledu se dá říct, že trpěli silným posttraumatickým syndromem. Nikdo si asi nedokáže představit, čím si ti chlapci kolem 20 let museli projít, než nám vybojovali svobodu.

Pro šumické děti byli zajímaví malí vojáci snědé pleti se šikmýma očima, takové obličeje viděli možná jen na obrázcích. Byli to asi vojáci z kavkazských republik. Při pobytu Rudé armády došlo i k tragické události. Při čistění zbraně v jedné zahradě neopatrností vyšla rána do těla naproti sedícího kamaráda, staršího seržanta Ivana Pavloviče Čerkašina, který ihned zranění podlehl. Nešťastník proplakal v obecní base, „leciánce“ – dveře vedle Jadranky – celou noc, než byl ve škole souzen. Byl omilostněn, bralo se to jako nešťastná náhoda, dostatečným trestem pro něj byl pocit viny, že zastřelil kamaráda, se kterým bojoval na frontě. Mrtvému vojákovi připravili druhové pohřeb dle ruských zvyků. Na jeho poslední cestě v otevřené rakvi na ramenou spolubojovníků ho doprovázela nejen celá posádka, ale prakticky i celá obec. Dle pamětníků největší pohřeb, jaký kdy v Šumicích byl. Hrob měl v horní části hřbitova s klasickým ruským dřevěným křížem. Později byl exhumován a je pohřbem na společném pohřebišti Rudé armády.

Rudoarmějci byli mladí mužové a moc se jim líbila šumická děvčata. Lásky se sovětskými vojáky nezůstaly bez následků. Jedna matka se i s potomkem sovětského vojáka po válce odstěhovala do Ostravy za prací, druhé dítě zemřelo krátce po narození.

Po šesti týdnech nastal den odjezdu. Posádka vagónovala v Nezdenicích, obec opustili 15. června. Ve vsi zanechali několik kusů těžké techniky. Jeden tank zůstal za poštou, druhý v Zuzákově uličce (cesta na farmu). Tanky byly odvezeny až začátkem 50. let. Po Rudé armádě také zůstal v domě na Suchém řádku malý selský vůz, na kterém je vypálena značka a číslo koláře, který vůz zhotovil, taky nápis Radomsko, což je polské město, kde byl vůz zřejmě zabaven. Vůz je nyní v péči šumického muzea. Když zástupci školy a obce uviděli, v jakém zubožením stavu je škola po pobytu sovětských vojsk (třídy plné nápisů, poničený nábytek, zničené školní pomůcky), bylo rozhodnuto, že školní docházka se neobnoví a žáci dostanou školní vysvědčení ústně, neboť nejsou tiskopisy v českém jazyce a školní rok začne až v září.

Dodatek: Z vojáků, kteří po válce trávili první dny svobody v naší obci, se už nikdy žádný neobjevil ani není známý žádný kontakt s nimi. Kdoví, jaký osud je doma čekal…

Jen na začátku 80. let navštívil Šumice hutní inženýr z Donbasu, který byl ve stejném období se svou posádkou v sousedním Újezdci.

Stanislav Ptáček

